

Aan: Voorzitters, leden en secretarissen van
Commissies van Toezicht

Contactpersoon:
landelijk coördinator
commissies van toezicht

CC: dr. mr. G. Bakker
Hoofddirecteur DJI

Onderwerp: CvT werk in corona-tijd

Utrecht, 26 maart 2021

Beste voorzitters, leden en secretarissen van de Commissies van Toezicht,

In een [brief](#) van 16 maart 2020 heeft de Klankbordgroep Commissies van Toezicht u geïnformeerd over de (on)mogelijkheden van “toezicht in corona-tijd”. Dat is inmiddels een jaar geleden en met deze brief actualiseert de Klankbordgroep die informatie. Een vergaande digitalisering van het CvT werk werd in de brief van maart 2020 als logische mogelijkheid genoemd. Inmiddels is ook op basis van de ministeriële richtlijnen de ruimte op verschillende onderdelen van het dagelijks leven in de justitiële inrichtingen vergroot. Zie hieromtrent de [brief](#) van de Minister voor Rechtsbescherming van 15 maart 2021, en meer specifiek pag. 2 punt 3, waar de brief gaat over de uitzonderingssituatie voor DJI voor wat betreft groeps grootte. Die wordt voor DJI op maximaal 30 personen wordt gesteld (natuurlijk een analogie, maar wel behulpzaam voor het CvT werk).

Voor wat betreft de vaccinatiestrategie krijgen zowel medewerkers als justitiabelen de vaccinatie aangeboden conform de vaccinatiestrategie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De volgorde wordt dus bepaald op basis van het principe leeftijd en/of risico(groep).

De directeuren van inrichtingen en instellingen zijn door het hoofdkantoor geïnformeerd dat de commissie van toezicht ook onder corona-omstandigheden haar werk moet kunnen doen en dat over de mogelijkheden daartoe overleg is geboden tussen de vestigingsdirecteur en de (voorzitter van de) commissie van toezicht.

De Klankbordgroep geeft u in deze brief een kader voor het CvT werk tijdens de corona-pandemie en voegt daar, evenals in de brief van maart 2020 enkele adviezen aan toe voor de meest voorkomende CvT werkzaamheden. De Klankbordgroep doet dit vanzelfsprekend in het besef dat een commissie van toezicht in haar onafhankelijkheid lokaal de invulling van haar werkzaamheden zal moeten vormgeven. De mogelijkheden kunnen per inrichting en instelling verschillen en daarnaast zal ieder lid van de commissie de persoonlijke omstandigheden moeten meewegen in het antwoord op de vraag wat voor haar of hem mogelijk is.

De commissie van toezicht oefent onafhankelijk maatschappelijk toezicht uit conform artikel 7 van de Penitentiaire Beginselen wet. Daarmee vergelijkbare wetten in de forensische zorg en de justitiële jeugdinrichtingen kennen soortgelijke bepalingen. Het PBW-artikel draagt de commissie als taak op: toezicht, grievenbehandeling en klachtenbehandeling. Lid 3 van artikel 7 luidt: *“De commissie van toezicht stelt zich door persoonlijk contact met de justitiabelen regelmatig op de hoogte van onder hen levende wensen en gevoelens. Bij toerbeurt treedt één van haar leden hiertoe op als maandcommissaris.”* Juist dit directe contact van justitiabelen of cliënten maakt het werk van de commissie van toezicht uniek! Kenmerk van detentie is verlies van vrijheid en autonomie.

Dit maakt naar het oordeel van de Klankbordgroep dat het toezicht moet worden geïntensiveerd, als bijzondere omstandigheden in de PI of instelling daartoe aanleiding geven.

Van zo'n situatie is in dit corona-tijdperk zeker sprake. Ministeriële richtlijnen beperken de rechtspositie van de justitiabelen in het belang van de gezondheidszorg, in casu om besmetting met en verspreiding van het coronavirus tegen te gaan. Tegenover die tijdelijke verdere inperking zou intensivering van het toezicht moeten staan. Maar de oorzaak van die beperking, de corona-pandemie, maakt die afweging tot een fors dilemma. Bijzondere omstandigheden, zoals bijvoorbeeld een corona-uitbraak op een afdeling van een inrichting of instelling kunnen leiden tot (tijdelijke) extra maatregelen van de vestigingsdirecteur, die de rechten van justitiabelen en cliënten verder beperken en die ook het werk van de commissie van toezicht betreffen.

Vanuit het hiervoor geschetste kader is de Klankbordgroep van mening dat de commissies optimaal gebruik zullen moeten maken van de mogelijkheden die lokaal verantwoord kunnen worden gecreëerd om ook fysiek! het toezicht te kunnen blijven realiseren. Het zonder regelmatige toetsing overgaan tot en blijven werken middels digitaal toezicht staat naar oordeel van de Klankbordgroep op gespannen voet met dit uitgangspunt.

Het hier volgend advies van de Klankbordgroep volgt de hoofdtaken van de commissie van toezicht.

a. toezicht op de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming

De voortdurende corona-situatie vraagt om een intensief contact tussen vestigingsdirectie en de (voorzitter) van de commissie van toezicht.

Advies Klankbordgroep: de vestigingsdirectie en de (vice) voorzitter van de commissie van toezicht hebben 1 x per week –of zoveel vaker als nodig of gewenst is- een geagendeerd overleg, waarin zij de gang van zaken in de inrichting/instelling bespreken in het licht van de rechtspositie en bejegening van justitiabelen.

b. de maandelijkse vergadering van de CvT met de vestigingsdirectie

Advies Klankbordgroep: bespreek met de directie de mogelijkheid van fysiek vergadering met voldoende onderlinge afstand. Het aantal leden van de commissie behoeft hiervoor geen belemmering te zijn.

c. het kennismaken van grieven

De maandcommissaris bezoekt de justitiabelen voor contact en bespreking grieven

Advies Klankbordgroep: bespreek met de vestigingsdirectie de wens om als maandcommissaris de justitiabelen fysiek te kunnen spreken en daarmee het “gezicht van de commissie van toezicht” ook weer op de vloer te laten zien. Vraag de directie het bezoek van de maandcommissaris en het contact met de justitiabelen te faciliteren voor wat betreft gespreksruimte en schermcheidingen tijdens het gesprek

d. behandeling van klaagschriften

De beklagcommissie behandelt de klaagschriften van justitiabelen en houdt hiertoe als regel zitting in de inrichting/instelling

Advies Klankbordgroep: bespreek met de directie de wens om de klaagschriften die niet buiten zitting kunnen worden afgedaan, weer op een zitting in de PI te brengen. Zoek daartoe grotere zittingsruimten en tevoren ingeplande looproutes.

e. evaluatie van handelwijze commissie van toezicht

Bespreek als commissie van toezicht ten minste maandelijks dan wel zo veel vaker als de ontwikkelingen binnen of buiten de inrichting/instelling daartoe aanleiding geven, de gang van zaken met betrekking tot de uitvoering van de hoofdtaken. Agendeer de uitkomst van deze evaluatie voor het gesprek met de vestigingsdirectie.

f. Meldt creatieve werkwijze bij de landelijk coördinator

In het afgelopen jaar zijn lokaal door commissies van toezicht creatieve manieren gevonden om het toezicht verantwoord te continueren. De maandelijkse vergadering van de commissie is soms vervangen door een “mini-vergadering” van voorzitter en vice voorzitter met de vestigingsdirecteur en

plaatsvervanger. Maandcommissarissen houden zich aan compartimentering in en binnen de afdelingen in de PI. Beklagzittingen zijn verplaatst naar de veel grotere kerkruimte in de PI, zodat grotere afstanden in acht kunnen worden genomen. E.e.a. natuurlijk steeds in overleg en gefaciliteerd door de vestigingsdirectie en met respect voor de persoonlijke afweging van ieder commissie van toezicht-lid. De Klankbordgroep vermoedt dat inmiddels in meer inrichtingen en instellingen creatieve vormen van toezicht zijn ingevoerd. De vraag is om die in te sturen naar de landelijk coördinator, mw. mr. Lisa van Gaal (l.van.gaal@rechtspraak.nl), zodat die kunnen worden gepubliceerd op het Kenniscentrum Commissie van Toezicht.

Een afschrift van deze brief is gestuurd aan de hoofddirecteur DJI, dr. mr. G. Bakker.

Met groet en blijf gezond,
Namens de Klankbordgroep Commissies van Toezicht,

Leen Diepenhorst
Voorzitter